

Az út Gyöngyöspatáig

HEGYI GYULA

publicista,
volt európai
parlamenti
képviselő

**Kevesen
merik
kimonda-
ni, hogy
a hajdan
nagy vív-
mányként
üdvözölt
szabad
iskolavá-
lasztás
mindig és
szükség-
szerűen
szegre-
gációhoz
vezet**

Orbán Viktor szerencsétlennek nevezte a Kúria ítéletét a gyöngyöspatai iskolai kártérítés ügyében, miközben elismerte, hogy az „jogot szolgáltatott”, azaz jogszerű. Szerintem jogszerű ítélet nem lehet szerencsétlen, éppen az lenne szerencsétlen, ha politikai vagy más okból jogszerűtlen ítélet születne.

De maga az ügy, amelyben sokéves huzavona után ez a verdikt megszületett, bizony nagyon szerencsétlen. És alighanem rosszul gondolkodnak azok, akik most felhőtlenül örülnek ennek a döntésnek. Ez a kényszerűen jogos ítélet – miközben a Kúria tisztessége elismerést érdemel – tovább rombolja a roma kisebbség és a többségi társadalom közti bizalmat.

Orbán pontosan ezt használja ki, amikor demagóg módon arról beszél, hogy a többség nem érezheti magát idegennek a „saját hazájában”. Az elmaradt iskolázottsáért megítélt pénzügyi kártérítések észszerűségén lehet vitatkozni, önmagában nem rasszizmus, ha valaki kicsit papírízű jogászokdásnak ítéli a verdiktet. De a „bennszülött többség” jogfosztásának nevezni ezt végzetes és életveszélyes túlzás egy amúgy is agyonhiszterizált társadalomban.

A gyöngyöspatai iskolabotrány kapcsán ma sokat beszélnek a szegregációról. Azt sajnos kevesen merik kimondani, hogy a hajdan nagy vívmányként üdvözölt szabad

iskolaválasztás mindig és szükségszerűen szegregációhoz vezet. Ha nem rasszista, akkor szociális, jövedelmi, kulturális vagy vallási alapon szegregálja a gyermekeket. Ahol a jobb módú vagy kulturálisan igényesebb szülő jobb iskolát választhat a gyermekének, mint ami területi alapon járna neki, ott máris szegregáció történik. A középosztály és az elit gyermekei által elhagyott helyi iskola menthetetlenül szegényiskola lesz.

Bár a mindennapi szóhasználatban csak az etnikai kisebbség, magyarán a cigányság kirekesztéséhez kötődik a szegregáció szó, valójában a szegények, egyszülős családok, alkalmi munkások gyermekeinek is csak a szegényiskola jut. Ez is szegregáció, még ha az elmúlt évtizedek leszoktattak is minket arról, hogy a szociális kirekesztést is annak lássuk. Természetesen mindig vannak elmaradottabb és fejlettebb régiók is, de az előbbieket iskolái – mint a skandináv északon történik – központi támogatással kisegíthetők. De nem úgy, hogy a „jobb szülők” gyerekei elmenekülnek belőlük.

A nyolcosztályos, területi beiskolázottságú általános iskola azonos tanrenddel és műveltségi anyaggal alapfeltétele egy egészséges demokráciának. Amikor a változó kormányok feladták ezt az alapelveket, akkor már el is kezdődött a magyar demokrácia romlása. Példánknál maradva, ha Gyöngyöspatán minden gyerek ugyanabban az iskolában és vegyes osztályokban

marad, akkor a helyi vezetés, azaz a „jobb szülők” saját érdekében kiharcolták volna a színvonal javítását. És sok-sok helyi elit együtt a nagypolitikánál akár az iskolai fejelemi rendszer valamelyest szigorítását is elérhette volna. Ehelyett a szabad iskolaválasztáshoz nyúlva otthagyták a szegényiskolát, amelynek hosszu árnya most kúriai ítélet-tötötült.

A szabad iskolaválasztás mellett elég kártékony volt a „bukásmentes iskola” jelszava is. Némi cinizmussal azt mondhatnánk, hogy a gyöngyöspatai iskola hírhedt földszintjén tökéletesen megvalósult a „bukásmentes” rendszer. Ideális esetben persze a gyerekek a tanulás kedvéért tanulnak, ahogy a felnőttek pedig akár fizetés nélkül is örömmel dolgoznak. De ettől az ideális társadalomtól nemcsak messze, de egyre messzebb vagyunk.

A magyar média óvatosan szokta idézni a PISA-jelentéseket, ellenzéki része hazánk lemaradására, a kormányparti pedig relatív helyzetére hivatkozva. Én azért most ideírom az öt legjobban teljesítő országot (illetve entitást) sorrendjét. Mind matematikában, mind a tudományokban, mind az olvasásban első Kína, második Szingapúr, a harmadik Makaó. A talán legfontosabb matekban a negyedik és ötödik helyen is kínaiak lakta területek (Hongkong és Tajvan) állnak. A kínai családi és iskolai nevelés sajnos bizony a szigorra és a szorgalomra és egészen bizonyosan nem a „bukásmentességre” épül.

Persze humánusabb módszerek is léteznek a tanulási kedv ösztönzésére, magyar pedagógusok is szép sikereket értek el ilyenekkel. De világunk az állásinterjútól az előléptetésen át a technológiai fejlődésig a folyamatos versenyről szól. Amelyben egyének éppúgy versenyeznek egymással, mint országok és kontinensek. Az egységes iskolarendszer egységes követelményrendszerrel legalább a tizennégy-tizenöt éves korig pontosan azt szolgálja, hogy minimum alapszinten a haza minden polgára helyt tudjon állni ebben a versenyben. A „jobb iskola” sok különórával a jómódúaknak és a követelmények nélküli szegényiskola a többieknek szükségszerűen oda vezet, hogy előbb-utóbb az egész országból Gyöngyöspata lesz.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEROV

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.